

พฤติกรรมการดื่มและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจในกรุงเทพมหานคร

ศรินญา เฟื่องสุก* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีณา ศิริสุข**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการดื่มสุราและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ โดยมีวิธีการศึกษาเป็นการสำรวจเชิงปริมาณ ในข้าราชการตำรวจนครบาล ทั้งชั้นประทวนและชั้นสัญญาบัตร โดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอนและตามสัดส่วนของขนาดประชากรในแต่ละสถานีและชั้นข้าราชการ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้การตอบแบบสอบถามโดยให้ตัวอย่างเป็นผู้เขียนตอบเอง ตัวอย่างตำรวจจำนวน 417 นาย

การวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งปัจจุบันมีพฤติกรรมการดื่มสุราอยู่เป็นประจำ และประมาณหนึ่งในสามดื่มสุรามาดังแต่อายุยังน้อย สามเหตุผลหลักที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ดื่มสุราเป็นครั้งแรก คือ ดื่มเพื่อการเข้าสังคม/การสังสรรค์, อยากทดลองดื่ม และตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่ม และเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ดื่มสุราในปัจจุบันพบว่าเกือบร้อยละ 90 ดื่มเพื่อการเข้าสังคม/การสังสรรค์ สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดได้แก่ เบียร์ สุราสียี่ห้อต่างประเทศและสุราสียี่ห้อไทย ตามลำดับ ในส่วนของสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปดื่มสุราส่วนใหญ่ดื่มที่ร้านอาหาร/ภัตตาคาร(ร้อยละ 60.4) พบเพียงร้อยละ 5.7 เท่านั้นที่ดื่มสุราในสถานที่ทำงาน โดยส่วนมากกลุ่มตำรวจตัวอย่างจะดื่มสุรากับในช่วงเวลาเย็นของวันหลังเสร็จสิ้นจากภารกิจต่างๆ เกินครึ่งของกลุ่มตำรวจตัวอย่างจะชอบร่วมวงดื่มสุรากับเพื่อนที่ทำงานเดียวกัน และจากการประเมินภาวะการติดแอลกอฮอล์ตามแบบประเมินของกรมสุขภาพจิตพบว่ากลุ่มตำรวจตัวอย่างประมาณร้อยละ 38 เป็นผู้ที่มีการดื่มอยู่ในกลุ่มความเสี่ยงสูง/เสพติดแอลกอฮอล์แล้ว และประมาณร้อยละ 24 จัดอยู่ในกลุ่มที่ระดับการดื่มก่อให้เกิดอันตรายได้ และเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราพบว่ากลุ่มตำรวจตัวอย่างประมาณครึ่งมีแนวโน้มในการละเมิดฯ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.7) และจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุรากับระดับการดื่มสุรา พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากข้อค้นพบของการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการดื่มสุราของตำรวจไทยนับเป็นข้อจำกัดหนึ่งของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

คำสำคัญ: การละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา, พฤติกรรมการดื่มสุรา, ข้าราชการตำรวจ

* หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Drinking Behavior and Tendency of Disobedience to the Laws/Disciplines Concerning Alcohol Consumption among Policemen in Bangkok

Sarinya Phengsuk Asst.Prof. Dr. Veena Sirisook***

Abstract

This research aims to study drinking behaviors and tendency of disobedience to the laws/disciplines concerning alcohol consumption among metropolitan policemen. The method was a survey quantitative research. The population was the police officers working in Bangkok metropolitan, both commissioned and noncommissioned officers. A multistage sampling technique, together with proportion to the population size of each police station and each commissioned rank, was used for obtaining the study sample. For data collection, the data was collected by using a self-administrated questionnaire. Finally for data analysis, there were 417 respondents completing the questionnaires.

This study found that about 50% of the respondents regularly consumed alcohol. Approximately one-third of them had been drinking alcohol since they were young. The three most reasons for the initiating were to socializing, just trying and imitating their friends. In addition for presently drinking, 90% of them claimed that they had to drink because of socializing. Three most popular alcohol beverages were beers, foreign brand spirits and Thai brand alcohol respectively. The most popular place for drinking was a restaurant (60.4%), and only 5.7% of them drinking alcohol in their workplaces. More than half of the respondents would like to join drinking with colleagues in the evening after work. Regarding the alcohol consumption assessment and developing by the Department of Mental Health, it was found that an estimated 38% of the respondents were at high risk of becoming alcoholic, and about 24% was classified as in the being in the group that drinking could cause them harm. When considering the tendency of disobedience to the laws/disciplines concerning alcohol consumption, it was found that about half of the respondents were in moderate-level group (53.7%), and there was a significant association between the tendency of disobedience to the laws/disciplines and drinking levels.

The findings suggest that drinking behavior among Thai policemen seem to be a major constrain of law enforcement as related to alcohol consumption control.

Keywords: disobedience to the laws/disciplines concerning alcohol consumption, drinking behaviors, policemen

Keywords: disobedience to the laws/disciplines concerning alcohol consumption, drinking behaviors, policemen

* M.A. (Medical and Health Social Science), Mahidol University

** Department of Medical and Health Social Science, Faculty of Social Science and Humanities, Mahidol University

สุราเป็นเครื่องดื่มหนึ่งที่ยอดนิยมแพร่หลายในสังคมไทย โดยพบว่าสถิติการดื่มสุราของคนไทยเพิ่มมากขึ้นตลอดมา ในปี พ.ศ.2544 พบว่าคนไทยที่ดื่มสุรามีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าปี พ.ศ. 2539 ร้อยละ 36.6 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2547) และจากรายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2551 น.พ.บัณฑิต ศรไพศาล ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) กล่าวว่า ตัวเลขการดื่มสุราของประเทศไทย ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติเก็บล่าสุดในปี 2550 ในประชากร 15 ปีขึ้นไป พบว่าประชากรกว่า 15 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมดที่ดื่มสุรา โดยเป็นเพศชายประมาณ 13 ล้านคน และหญิง 2 ล้านคน และส่วนมากเป็นบุคคลในกลุ่มวัยทำงาน (อายุ 25-59 ปี) ประมาณ 12 ล้านคน (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2551) ในสังคมไทยคนไทยมักจะนิยมดื่มสุรากันในเกือบจะทุกสถานการณ์/ทุกเหตุการณ์ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการรื่นเริงและเข้าสังคม เช่น ในงานบวช งานแต่งงาน การฉลองความสำเร็จ หรือเพื่อลดความเครียด เช่น ในงานศพ การตกงาน รวมทั้งความผิดหวังในความรัก เป็นต้น หรือแม้แต่ในยามปกติ ไม่มีเหตุการณ์ใดให้เครียด ก็ยังคงมีการดื่มสุราเพื่อให้เจริญอาหาร โดยบางคนมีการดื่มในปริมาณมากจนรักการดื่มสุราเป็นชีวิตจิตใจ

ผลกระทบจากการดื่มสุรามีหลายประการและมากขึ้นตามปริมาณที่ดื่ม จากผลการศึกษา ภาระโรคและการบาดเจ็บที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง ของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2542 พบว่าการดื่มสุราเป็นประจำเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ มะเร็ง ตับแข็ง การถูกทำร้ายและทำร้ายตนเอง โรคทางจิตเวช โรคหัวใจและหลอดเลือด และโรคอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่าการดื่มสุราทำให้มีการตายถึงร้อยละ 4.0 และมีการสูญเสียสุขภาพจากการตายและการพิการร้อยละ 5.8 ของการสูญเสียทั้งหมด กล่าวโดยสรุปคือ ภาระโรคที่มีสาเหตุจากการดื่มสุราเป็นอันดับ 2 ของการสูญเสียทางสุขภาพ โดยเป็นรองจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย (คณะทำงานภาระโรคและการบาดเจ็บที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง กระทรวงสาธารณสุข, 2542) สำหรับปัญหาสุขภาพเรื้อรังนั้น องค์การอนามัยโลกคาดประมาณว่าร้อยละ 30 ของการตายจากมะเร็งหลอดอาหาร โรคตับ โรคชก อุบัติเหตุจราจร ฆาตกรรม และการบาดเจ็บโดยเจตนา มีสาเหตุมาจากการดื่มสุรา นอกจากผลกระทบทางสุขภาพแล้ว ปัญหาสัมพันธภาพและสุขภาพจิตจากการดื่มสุรา ก็เป็นปัญหาสังคมที่มีขนาดปัญหาค่อนข้างใหญ่ซึมลึกแต่ไม่ค่อยมีการพูดถึง ได้แก่ อัตราการติดสุรามีความสัมพันธ์กับภาวะความเครียดและอาการซึมเศร้าสูงมาก (บัณฑิต ศรีไพศาลและคณะ, 2549) นั่นคือการดื่มสุราน่าจะเป็นการนำมาซึ่งการเกิดปัญหาสังคมต่างๆ เช่น การขาดความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวที่นำพามาซึ่งความรุนแรงในครอบครัวได้ การทะเลาะวิวาท การเกิดคดีอาชญากรรมต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากการดื่มสุราทำให้ผู้ดื่มขาดสติและเป็นสาเหตุนำไปสู่การกระทำความผิดหรือละเมิดกฎหมายในด้านต่างๆ จากการศึกษาวิจัยของนายแพทย์รณชัย คงสกนธ์ ยืนยันอย่างชัดเจนว่า ความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการใช้สุรา คิดเป็น 3.84 เท่าของครอบครัวที่ไม่มีปัญหาเรื่องสุรา (รณชัย คงสกนธ์, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนนทิพย์ ไชเหล็ก เรื่องความรุนแรงในครอบครัวกับการกระทำผิดของเยาวชน พบว่า ความรุนแรงในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกใน

ครอบครัวในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ การปรับตัวเข้าสังคม ทักษะคิดต่อการใช้ความรุนแรง พฤติกรรมการแสดงออกภายนอก ทักษะคิดการใช้ชีวิตครอบครัวในอนาคต และปัญหาซ่อนเร้นในระยะยาว โดยปัญหาดังกล่าวจะมีความรุนแรงมากขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มาเป็นตัวกระตุ้นโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของเด็กและเยาวชน (สุนนทิพย์ ใจเหล็ก, 2546) ส่วนผลกระทบต่อความปลอดภัยในสังคมนั้น พบว่าการดื่มสุราก่อให้เกิดอุบัติเหตุจราจร ปัญหาอาชญากรรม การทารุณกรรมทางเพศ การฝ่าฝืนกฎหมายในรูปแบบต่างๆ ทั้งยังก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวม โดยพบว่าค่าเสียหายรวมซึ่งรายจ่ายของรัฐจากอาชญากรรมและความรุนแรงที่มีสาเหตุจากการดื่มสุราคิดเป็นจำนวนหลายล้านบาทต่อปี (จรรย์ อุสาหะ, 2548)

พฤติกรรมการดื่มสุราก็ยังคงเกิดขึ้นกับผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้น ทุกสาขาอาชีพ ไม่เว้นแม้แต่กลุ่มข้าราชการตำรวจ ผู้ซึ่งมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย อันเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แม้ในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจอย่างจริงจัง แต่จากการศึกษาของ Jeremy D. Davey และคณะในปี 2544 พบว่าพฤติกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจในประเทศออสเตรเลียมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลายประการ เช่น การเข้าสังคม การเลี้ยงสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน (Jeremy D. Davey, 2001) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศไทยของร้อยตำรวจเอกประสาร อัมสมบัติที่พบว่าร้อยละ 55.0 ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนจนถึงพลตำรวจเอกงานเลี้ยงสังสรรค์นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านวัฒนธรรมในองค์กรและความเครียดที่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ (ประสาร อัมสมบัติ, 2536) เมื่อข้าราชการตำรวจมีพฤติกรรมการดื่มสุราก็ย่อมมีความเสี่ยงต่อการมีแนวโน้มในการละเมิดกฎหมายต่างๆ ได้เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป และอาจจะมีผลรุนแรงกว่าประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะข้าราชการตำรวจได้รับอนุญาตให้พกอาวุธได้ ข้าราชการตำรวจก็เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไปเมื่อมีการกระทำความผิดก็ย่อมได้รับโทษตามกฎหมายกำหนดไว้ ยิ่งมากไปกว่านั้นสำหรับข้าราชการตำรวจแล้วจะถูกลงโทษเพิ่มเติมขึ้นเนื่องจากมีพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ 2547 เป็นบทบัญญัติเพื่อควบคุมพฤติกรรมของข้าราชการตำรวจโดยเฉพาะ

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงพฤติกรรมการดื่มสุราและแนวโน้มในการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ เนื่องจากกลุ่มข้าราชการตำรวจเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อความสงบเรียบร้อยในสังคมเป็นอย่างมาก และเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายโดยตรง (law enforcement) ดังนั้นเพื่อจะได้รับทราบถึงข้อเท็จจริงในส่วนนี้ การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาบุคลากรของสถาบันตำรวจต่อไป และย่อมส่งผลถึงความสงบปลอดภัยของสังคมโดยรวมในที่สุด

วัตถุประสงค์

- (1) ศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ

(2) ศึกษาแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ

(3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Rotter ได้เน้นถึงกระบวนการคิดที่อยู่ภายในกระบวนการทางจิตของบุคคลแต่ละคน โดยเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดของบุคคลและการเสริมแรง และ Rotter เชื่อว่าในการประเมินหรือทำนายพฤติกรรมของบุคคลภายใต้สถานการณ์เฉพาะมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ศักยภาพเชิงพฤติกรรม (Behavior Potential), ความคาดหวัง (Expectancy), คุณค่าของการเสริมแรง (Reinforcement Value) และสถานการณ์เชิงจิตวิทยา (Psychological Situation) (Hjelle, L.A. and Ziegler, D.J., 1992) ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ Rotter ได้เสนอเป็นทฤษฎีชื่อว่า Expectancy-value Theory อันเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคมที่เขาได้เสนอไว้ โดยเขาอธิบายว่าผลจากการกระทำพฤติกรรมหนึ่งของบุคคล รวมกับความคาดหวังว่าจะได้รับผลจากการกระทำหนึ่งใดที่มีค่าสำหรับบุคคลนั้นจะส่งผลให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมหนึ่งใดภายใต้สถานการณ์เฉพาะหนึ่งๆ ยกตัวอย่างเช่น ในการกระทำพฤติกรรมใหม่ ความคาดหวังก็ก่อตัวขึ้นจากพฤติกรรมหรือเหตุการณ์เฉพาะอันใดอันหนึ่งก่อนแล้วซึ่งขยายไปครอบคลุมพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อื่นๆ ด้วย นอกจากนั้นผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับแต่ละครั้งยังอาจทำให้เกิดพฤติกรรมครั้งต่อไปสูงขึ้นหรือต่ำลงได้อีกด้วย เช่น มีข้าราชการตำรวจนายหนึ่งเคยมาทำงานสายแล้วผลที่ได้รับคือไม่ถูกเจ้านายตำหนิ ครั้งต่อมาข้าราชการตำรวจนายนี้ก็อาจมีพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราก่อนมาปฏิบัติหน้าที่ ผลที่ตามมาคือปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มที่ มีการแอบหลับ ยาม โดยเขามีความคาดหวังว่าผลที่เขาจะได้รับจากการกระทำพฤติกรรมเช่นนี้คือเขาจะไม่ถูกเจ้านายตำหนิอีกเช่นเคยเหมือนครั้งก่อน เมื่อข้าราชการตำรวจที่มีความคาดหวังในลักษณะนี้บ่อยครั้งเข้าจะทำให้เขากลายเป็นข้าราชการที่ทำงานไม่เต็มที่และอาจละเมิดกฎหมาย/วินัยต่างๆ ตามมา เป็นต้น

นั่นคือพื้นฐานความเชื่อจากทฤษฎีความคาดหวังและการให้คุณค่า (Expectancy-value Theory) เสนอว่า การรับรู้ผลของการปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนี้เป็นความเชื่อของบุคคล โดยคาดหวังถึงผลที่จะได้รับภายหลังการปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ การรับรู้ผลจากการปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนับเป็นการเสริมแรง (reinforcement) ที่ทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆ บุคคลจะปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมตามประสบการณ์ในอดีตที่พบว่าพฤติกรรมนั้นให้ผลทางบวกต่อตนเอง หรือเกิดประโยชน์จากการปฏิบัติพฤติกรรมโดยอาจจะเป็นทั้งประโยชน์ภายนอกและภายใน ยกตัวอย่าง ประโยชน์จากภายใน เช่น การเพิ่มความตื่นตัว หรือการลดความรู้สึกเมื่อยล้า ส่วนประโยชน์จากภายนอกนั้น เช่น การได้รับรางวัลเป็นเงินทอง หรือความเป็นไปได้ของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดจากผลของการปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ปกติแล้วในระยะแรกนั้นประโยชน์จากภายนอกจะเห็นได้ชัดเจนมากกว่าประโยชน์จากภายใน แต่ประโยชน์จากภายในนั้นจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องมากกว่า

นอกจากนี้ระดับของความคาดหวังว่าจะได้รับผลหรือประโยชน์นั้นๆหรือไม่ เพียงใด และแม้แต่เป็นเพียงความสัมพันธ์ชั่วคราวระหว่างผลที่คาดว่าจะเกิดกับการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ก็น่าจะมีผลต่อแนวโน้มการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ในอนาคต กล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีนี้อธิบายถึงแนวโน้มของพฤติกรรมอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังถึงผลที่เกิดจากการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ และการให้คุณค่าต่อสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมหรือผลของการกระทำพฤติกรรมนั่นเอง และความสัมพันธ์เหล่านี้สามารถใช้ในการทำนายแนวโน้มการกระทำพฤติกรรมของบุคคลในอนาคตได้ สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้การประเมินทางอ้อม (Indirect measurement) เพื่อได้ทราบถึงแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ การประเมินแบบนี้ได้จากการคำนวณทางคณิตศาสตร์โดยการคูณกันระหว่างค่าความคาดหวัง (expectancy) กับการให้คุณค่าต่อการเสริมแรง (reinforcement value) วิธีการประเมินแนวโน้มในการกระทำพฤติกรรม (Behavior potential) แบบทางอ้อมนี้อาจสรุปเป็นสมการได้ คือ (Rotter, 1982)

$$BP_{S1R1} = E_{S1} \times RV_{S1}$$

เมื่อ : Behavior Potential (BP) คือ ศักยภาพหรือแนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์หนึ่งๆ

Expect (E) คือ ความคาดหวังในรางวัล/บทลงโทษเมื่อกระทำพฤติกรรมในสถานการณ์หนึ่งๆ

Reinforcement Value (RV) คือ ค่าหรือน้ำหนักของรางวัล/บทลงโทษเมื่อกระทำพฤติกรรมในสถานการณ์หนึ่งๆ

Situation (S) คือ สถานการณ์หนึ่งๆ

วิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการดื่มและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจในกรุงเทพมหานคร ของการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือข้าราชการตำรวจในกรุงเทพมหานคร โดยครอบคลุมทั้งข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร สำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) จากสถานีดำรวจที่อยู่ในกรุงเทพมหานครอันประกอบไปด้วยสถานีดำรวจนครบาลจำนวน 87 สถานี โดยเริ่มจากการสุ่มขั้นตอนแรกได้สุ่มสถานีดำรวจนครบาลตัวอย่าง โดยยึดหลักจากการแบ่งสถานีดำรวจนครบาลทั้งหมดออกเป็น 9 บก.น. คือ บก.น.1 ถึง บก.น.9 และได้ทำการสุ่มอย่างง่ายมา บก.น. ละ 1 สถานี นั่นคือ สถานีดำรวจนครบาลตัวอย่างมีทั้งหมด 9 สถานี ในขั้นตอนที่สอง จากสถานีดำรวจทั้ง 9 แห่งที่สุ่มได้มาได้ทำการกำหนดจำนวนตัวอย่างด้วยวิธีกำหนดสัดส่วนตามขนาดของประชากร (proportion to size) ของสถานีดำรวจนครบาลและประเภทชั้นยศของข้าราชการตำรวจในสถานีดำรวจนครบาล (ชั้นประทวนและชั้นสัญญาบัตร) โดยได้ทำการสุ่มโดยบังเอิญ (accidental

sampling) สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้คำนวณขนาดของตัวอย่างได้จำนวน 377 ตัวอย่าง (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W.,1970) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้กระจายแบบสอบถามไปแต่ละสถานitäรวจนครบลเพิ่มขั้้นประมาณร้อยละ 20 (รวม 450 ฉบับ) อย่างไรก็ตามหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นแล้วแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และสามารถนำมาวิเคราะห์ได้มีจำนวนทั้งสิ้น 417 ฉบับ ซึ่งถือว่าขนาดของตัวอย่งนี้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ให้ข้าราชการตำรวจตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยชุดแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม, ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังและการให้คุณค่า และส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มสุรา

การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ใช้สถิติบรรยาย เช่น การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ

(2) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยไคสแควร์ (Chi-square test)

ข้อค้นพบ

จากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจากข้าราชการตำรวจตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 417 ฉบับเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ากลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างที่เข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้อายุระหว่าง 22-58 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยประมาณ 41 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 51.3) มีรายได้อยู่ระหว่าง 8,000 – 55,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 21,345 บาท และเกือบร้อยละ 70 สมรสแล้วและยังคงอยู่ด้วยกันกับคู่สมรส (ร้อยละ 68.5)

กลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนร้อยละ 78.4 และข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรร้อยละ 21.6 จำนวนประมาณสามในสี่ (ร้อยละ 74.9) เป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมู่ และเกินกว่าร้อยละ 50 ดำรงยศตำรวจเป็นนายดาบตำรวจ (ร้อยละ 55.7) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร คิดเป็นร้อยละ 15 มีตำแหน่งเป็นรองสารวัตร และประมาณร้อยละ 9 มีตำแหน่งเป็นสารวัตร (ร้อยละ 8.5) ซึ่งส่วนมากจะดำรงยศตำรวจเป็นพันตำรวจโทและร้อยตำรวจเอกเป็นจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 6.6) และเมื่อพิจารณาถึงสายงานที่กลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างปฏิบัติงานอยู่พบว่าส่วนใหญ่

(ร้อยละ 72.2) อยู่ในสายงานป้องกันปราบปราม และมีอายุราชการตั้งแต่ 1-39 ปี (อายุราชการเฉลี่ยประมาณ 17 ปี) ประมาณร้อยละ 60 มีอายุราชการ 10-25 ปี (ร้อยละ 62.2)

พฤติกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเกือบครึ่งหนึ่งเป็นกลุ่มที่ในปัจจุบันยังคงมีพฤติกรรม การดื่มสุราอยู่ (ร้อยละ 48.8) รองลงมาคือเคยดื่มสุราในอดีต แต่ในปัจจุบันจะดื่มสุราเฉพาะโอกาส สำคัญเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 32.8 จากข้อมูลยังพบอีกว่ากลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างมีพฤติกรรม ริเริ่มทดลองดื่มสุราเป็นครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 19 ปี และมีอายุน้อยที่สุดที่เริ่มลองดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียง 9 ปีเท่านั้น (พิสัย = 9 – 38 ปี)

สำหรับเหตุผลหลัก 3 ประการที่ทำให้เกิดการลองดื่มสุราขึ้นเป็นครั้งแรก ได้แก่ ตาม อย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่ม, ดื่มเพื่อการเข้าสังคม/การสังสรรค์ และอยากทดลองดื่ม (คิดเป็นร้อยละ 50.6, ร้อยละ 48.3 และร้อยละ 42.5 ตามลำดับ) และเป็นที่น่าสนใจว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งแม้ เพียงจำนวนน้อยมีความคิดว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นเครื่องดื่มชนิดหนึ่งที่เป็นของธรรมดา (ร้อยละ 0.3) และเหตุผล 3 ประการในข้างต้นก็ยังคงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการลองดื่ม สุราเป็นครั้งแรกด้วยเช่นกัน (เพื่อเข้าสังคม/การสังสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 39.8, อยากทดลอง คิด เป็นร้อยละ 28.7 และตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่ม คิดเป็นร้อยละ 27.0)

สำหรับเหตุผลที่ทำให้ในปัจจุบันยังคงมีการดื่มสุราอยู่ ส่วนใหญ่แล้วให้เหตุผลว่าดื่ม เพื่อการเข้าสังคม/การสังสรรค์ (ร้อยละ 86.9) รองลงมาคือ เพื่อคลายความเครียด/วิตกกังวล คิด เป็นร้อยละ 19.5 และเพื่อคลายความทุกข์/ความเศร้า คิดเป็นร้อยละ 12.3 และเมื่อกล่าวถึงเหตุผล ที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ในปัจจุบันยังคงมีพฤติกรรมการดื่มสุราอยู่นั้นพบว่า ดื่มเพื่อการเข้าสังคม/การ สังสรรค์ ยังคงเป็นเหตุผลหลักเช่นเดียวกันสูงถึงร้อยละ 82.0 รองลงมาคือ เพื่อคลายความเครียด/ วิตกกังวล คิดเป็นร้อยละ 7.0

เมื่อพิจารณาถึงประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่าง ดื่มพบว่า เบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันดับหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างเลือกมาบริโภคกัน (ร้อยละ 77.6) รองลงมาคือสุราสียี่ห้อต่างประเทศ (ร้อยละ 64.3) และสุราสียี่ห้อไทย (ร้อยละ 42.9) ใน ขณะเดียวกันถ้ากล่าวถึงประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ที่กลุ่ม ข้าราชการตำรวจตัวอย่างนิยมดื่มกันบ่อยที่สุด ก็พบว่าเบียร์ก็ยังคงเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยมอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 49.8) รองลงมาคือ สุราสียี่ห้อต่างประเทศและสุราสียี่ห้อไทย (คิด เป็นร้อยละ 27.7 และร้อยละ 18.1 ตามลำดับ)

ในส่วนของสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างนิยมไปดื่มสุรานั้น พบว่าประมาณร้อยละ 60 จะไป ดื่มสุราที่ร้านอาหาร/ภัตตาคารและที่บ้านตนเอง (คิดเป็นร้อยละ 60.4 และร้อยละ 57.7 ตามลำดับ) ประมาณร้อยละ 40 ดื่มสุรากับที่บ้านเพื่อน (ร้อยละ 42.5) นอกจากนี้มีกลุ่มข้าราชการ ตำรวจตัวอย่างประมาณร้อยละ 6 ที่นำสุรามาดื่มที่ทำงาน (ร้อยละ 5.7) สำหรับสถานที่ที่กลุ่ม ข้าราชการตำรวจตัวอย่างนิยมไปนั่งดื่มสุรากับบ่อยที่สุดนั้นก็ยังคงเป็นที่ร้านอาหาร/ภัตตาคาร คิด เป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาคือ ที่บ้านตนเอง (ร้อยละ 32.2) และที่ผับ/บาร์/คาราโอเกะ (ร้อยละ

12.8) มีเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้นที่นิยมดื่มสุราที่ทำงาน โดยส่วนมากกลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างมักจะนิยมดื่มสุรากันในช่วงเวลาเย็นของวันหลังเสร็จสิ้นจากภารกิจต่างๆแล้ว คิดเป็นร้อยละ 64.6 และรองลงมาคือนิยมดื่มสุราเฉพาะในงานเลี้ยงสังสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 30.0 และเกินกว่าครึ่งของกลุ่มข้าราชการตัวอย่างจะชอบร่วมวงดื่มสุรากับเพื่อนที่ทำงานเดียวกัน (ร้อยละ 61.5) รองลงมาคือเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 14.9) สำหรับค่าใช้จ่ายในการดื่มสุรามีค่าเฉลี่ยประมาณ 700 บาทต่อครั้ง และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 3,000 บาท และพบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบหนึ่งในสามมีความถี่ในการดื่มสุรา 2-4 ครั้งต่อเดือน (ร้อยละ 32.9) โดยปริมาณการดื่มสุราในแต่ละครั้งมีปริมาณ 1 หรือ 2 มาตรฐานการดื่ม (ร้อยละ 36.5)

เมื่อประเมินภาวะเสี่ยงติดแอลกอฮอล์ของกลุ่มตำรวจตัวอย่างจากชุดแบบวัดแบบสำเร็จของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่ากลุ่มตำรวจตัวอย่างในปริมาณใกล้เคียงกันคือประมาณร้อยละ 38 เป็นกลุ่มที่มีระดับการดื่มมีความเสี่ยงต่ำ (ร้อยละ 38.3) และเป็นกลุ่มที่มีระดับการดื่มมีความเสี่ยงสูง/เสพติดแอลกอฮอล์แล้ว (ร้อยละ 37.6) และอีกประมาณร้อยละ 24 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีระดับการดื่มก่อให้เกิดอันตรายได้ (ร้อยละ 24.1) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละที่แสดงถึงระดับการดื่มสุราตามแบบประเมินภาวะเสี่ยงติดแอลกอฮอล์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ภาวะเสี่ยงติดแอลกอฮอล์ (ระดับการดื่ม)	จำนวน	ร้อยละ
มีความเสี่ยงต่ำ	151	38.3
การดื่มก่อให้เกิดอันตรายได้	95	24.1
มีความเสี่ยงสูง/เสพติดแอลกอฮอล์แล้ว	148	37.6
รวม	394	100.0

แนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจตัวอย่าง

ตามแนวคิดของทฤษฎีความคาดหวังและการให้คุณค่าของ Rotter (Expectancy-values theory) แนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจตัวอย่างนั้นได้จากการคำนวณทางคณิตศาสตร์โดยการคูณกันระหว่างค่าความคาดหวังต่อผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อดื่มสุรภายใต้สถานการณ์ต่างๆ (E) และการให้ค่าต่อผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อดื่มสุรภายใต้สถานการณ์ต่างๆ (RV) ในการศึกษาครั้งนี้มีการประเมินแนวโน้มการละเมิดดังกล่าวด้วยคำถามจำนวน 30 ข้อ คะแนนรวมทั้งหมดยกตั้งแต่ -120 ถึง +120 คะแนน (เรียงตามแนวโน้มต่อการละเมิดในระดับต่ำไประดับสูงตามลำดับ) จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยแนวโน้มการละเมิดดังกล่าวของกลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างมีค่าเท่ากับ -25.91 คะแนน (S.D. = 44.362; Median = -30) กล่าวได้ว่ากลุ่มตำรวจตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวโน้มต่อการละเมิดในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.7)

และมีกลุ่มตัวอย่างเกินหนึ่งในสามมีแนวโน้มการละเมิดในระดับต่ำ (ร้อยละ 37.9) และมีไม่ถึงร้อยละ 10 ที่มีแนวโน้มการละเมิดในระดับสูง (ร้อยละ 8.4)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ

แนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของ ข้าราชการตำรวจ	จำนวน	ร้อยละ
แนวโน้มในระดับต่ำ	158	37.9
แนวโน้มในระดับปานกลาง	224	53.7
แนวโน้มในระดับสูง	35	8.4
รวม	417	100.0
$\bar{x} = -25.91$ S.D. = 44.362 Median = -30		

**ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการดื่มสุราและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอัน
เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ**

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุรากับกลุ่มระดับการดื่มสุรา

กลุ่มแนวโน้มการละเมิด กฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับ การดื่มสุรา	กลุ่มระดับการดื่มสุรา			รวม
	มีความเสี่ยง ต่ำ	ก่อให้เกิด อันตรายได้	มีความเสี่ยงสูง/ เสพติด แอลกอฮอล์แล้ว	
แนวโน้มในระดับต่ำ	44.4	29.5	36.5	37.8
แนวโน้มในระดับปานกลาง	44.4	64.2	56.1	53.6
แนวโน้มในระดับสูง	11.2	6.3	7.4	8.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
	(151)	(95)	(148)	(394)
$\chi^2 = 10.146$, P = .038 , phi = .160				

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตำรวจตัวอย่างที่มีระดับการดื่มสุราที่มีความเสี่ยงต่ำส่วนใหญ่มีแนวโน้มการละเมิดฯ ในระดับต่ำและระดับปานกลางด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 44.4+ 44.4) และมีเพียงร้อยละ 11.2 ที่มีแนวโน้มการละเมิดฯ ในระดับสูง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการดื่มที่ก่อให้เกิดอันตรายได้ มีแนวโน้มการละเมิดฯ ในระดับปานกลางมากถึงร้อยละ 64.2 ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับแนวโน้มการละเมิดฯ ทั้งระดับสูงและปานกลางของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการดื่มที่มีความเสี่ยงสูง/เสพติดแอลกอฮอล์แล้ว (ร้อยละ 63.5) และจากการทดสอบความสัมพันธ์

ระหว่างตัวแปรทั้งสองด้วยการทดสอบไคสแควร์ ก็พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) สรุปผลจากการทดสอบไคสแควร์ ($\chi^2 = 10.146$, $P = .038$) แสดงว่าแนวโน้มการละเมิดฯ มีความสัมพันธ์กับระดับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจตัวอย่าง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากค่า $\phi = .160$ นั้นแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาถึงพฤติกรรมการดื่มสุราของกลุ่มตำรวจตัวอย่างนั้นพบว่าอายุเฉลี่ยของการเริ่มลองดื่มสุราประมาณ 19 ปี และมีอายุที่เริ่มลองดื่มสุราเป็นครั้งแรกน้อยสุดเพียง 9 ปี เท่านั้นซึ่งเป็นเด็กอย่างมากด้วยเหตุผลเพียงเพราะตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่มและความอยากทดลองดื่มตามความคึกคะนองในวัยเด็ก ทั้งนี้อาจจะเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ กล่าวคือตามกฎหมายแล้วไม่อนุญาตให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยซ้ำไป แต่จากการศึกษาครั้งนี้สิ่งที่พบคือกลุ่มที่เริ่มลองดื่มสุราเป็นครั้งแรกมีอายุต่ำกว่า 20 ปีมีปริมาณสูงที่สุดสูงถึงร้อยละ 55.8 ทั้งนี้จึงน่าอภิปรายว่าเมื่อกฎหมายไทยได้มีการกำหนดอายุของผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากกฎหมายมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็งมากพอเด็กอายุต่ำกว่ากฎหมายกำหนดก็คงจะหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ไม่ถนัดนัก หรือหากเด็กหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เองไม่ได้ การที่เด็กได้ลองดื่มสุราอาจจะเป็นเพราะความหละหลวมของการดูแลเด็กของพ่อแม่ผู้ปกครองอันอาจเป็นเพราะเวลาและความใกล้ชิดมีน้อย

ผลจากการศึกษาในประเด็นเหตุผลที่ทำให้กลุ่มตำรวจตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่ม/ลองดื่มสุรานั้นส่วนใหญ่ดื่มเพราะเพื่อการเข้าสังคม/การสังสรรค์นั้นพบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของร้อยตำรวจเอกประสาร อิมสมบัติ ที่พบว่าร้อยละ 55.0 ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนจนถึงพลตำรวจเอกบางรายเสี่ยงสังสรรค์ นอกจากนั้นจากข้อค้นพบที่ว่าเหตุผลหลัก 3 ประการที่ทำให้เกิดการดื่ม/ลองดื่มสุรา (เพื่อการเข้าสังคม/การสังสรรค์ , อยากทดลองดื่ม และตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่ม) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยในการดื่มสุรา/ทดลองดื่มสุรานั้นไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดเพียงปัจจัยเดียว แต่เป็นการส่งเสริมกันระหว่างหลายๆปัจจัย ตัวอย่างเช่น เกิดจากตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่มและอยากทดลองดื่ม ในขณะเดียวกันก็มีสิ่งแวดล้อม เช่นการเข้าสังคม/การสังสรรค์หรือตามอย่างสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ พี่ชาย นอกจากเหตุผลในการดื่ม/ลองดื่มสุราแล้วในส่วน of สถาน that กลุ่มตัวอย่างนั้นดื่มสุรานั้น ถึงแม้กลุ่มตำรวจตัวอย่างส่วนใหญ่จะไปดื่มสุราที่ร้านอาหาร/ภัตตาคารและที่บ้านตนเอง แต่ยังมีกลุ่มตำรวจตัวอย่างจำนวนถึงประมาณร้อยละ 6 ที่นำสุรามาดื่มที่ทำงาน (ร้อยละ 5.7) ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลขที่มีความสำคัญเมื่อเกิดขึ้นในสถานที่ที่บ่งบอกถึงการกระทำผิดกฎหมายของข้าราชการตำรวจ

ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็เช่นเดียวกันมีกลุ่มตำรวจตัวอย่างจำนวนไม่น้อยที่ดื่มสุรามากกว่าหนึ่งประเภท เช่น ดื่มทั้งเบียร์และสุราสียี่ห้อไทย, ดื่มทั้งเบียร์และสุราสียี่ห้อต่างประเทศและสุราสียี่ห้อไทย และอีกประการที่น่าสังเกตคือสุราสียี่ห้อต่างประเทศได้รับความนิยมมากกว่าสุราสียี่ห้อไทยค่อนข้างมาก ทั้งนี้ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคืออาจทำให้ประเทศชาติสูญเสียรายได้ไม่น้อย

จากข้อค้นพบข้างต้นไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าข้าราชการตำรวจเป็นสาขาอาชีพหนึ่งที่มีพฤติกรรมการดื่มสุรากันค่อนข้างมาก เนื่องจากข้อค้นพบของพฤติกรรมการดื่มสุราและผลสรุปการประเมินภาวะการติดแอลกอฮอล์ของกลุ่มตำรวจตัวอย่างที่ได้จากการศึกษานี้เป็นข้อมูลที่ยืนยันได้ค่อนข้างชัดเจน ข้อค้นพบที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการดื่มสุรานั้นกลายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของกลุ่มตำรวจตัวอย่างค่อนข้างมาก เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคมและวัฒนธรรมองค์กรแม้ไม่เป็นทางการนัก และจากการประเมินแนวโน้มการละเมิดฯ ก็พบว่าแนวโน้มการละเมิดฯ ดังกล่าวเกิดขึ้นถึงแม้จะพบกลุ่มตำรวจตัวอย่างที่มีแนวโน้มการละเมิดในระดับสูงไม่ถึงร้อยละ 10 ก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันก็พบจำนวนกลุ่มตำรวจตัวอย่างเกินครึ่งที่มีแนวโน้มในระดับปานกลางที่อาจละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับบริโภคแอลกอฮอล์ ทั้งๆที่ในความเป็นจริงแล้วกลุ่มข้าราชการตำรวจเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายโดยตรง ซึ่งโดยหลักการแล้วไม่ควรพบข้อมูลการละเมิดเลยแม้แต่น้อย แต่ในเมื่อกลุ่มตำรวจยังคงมีพฤติกรรมการดื่มสุราอยู่ การให้ดำรงซึ่งหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ อย่างเต็มประสิทธิภาพก็ย่อมมีทางเป็นไปได้น้อยลง และจากข้อมูลที่พบว่ากลุ่มแนวโน้มการละเมิดฯ กับกลุ่มระดับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้ตัวแปรทั้งสองนี้จะมีสัมพันธ์กันในระดับต่ำด้วยตำรวจส่วนใหญ่จะไม่ละเมิดฯ ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นข้อมูลที่บ่งบอกได้ว่าหากกลุ่มตัวอย่างมีระดับการดื่มน้อยลง แนวโน้มการละเมิดก็จะน้อยลงตามไปด้วยตามลำดับ ดังนั้นการจัดให้มีแผนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจจึงน่าจะมีความจำเป็นอย่างมาก

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการดื่มสุราและแนวโน้มต่อการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ โดยมีวิธีการศึกษาเป็นการสำรวจเชิงปริมาณ (survey quantitative research) ในข้าราชการตำรวจสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งตำรวจชั้นประทวนและชั้นสัญญาบัตร (417 นาย)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติบรรยายเพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มและแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจ ด้วยการทดสอบความแตกต่างของสัดส่วน/ร้อยละ (Chi-square test)

ข้อค้นพบจากการศึกษาพบว่ากลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งปัจจุบันมีพฤติกรรมการดื่มสุราอยู่เป็นประจำ และประมาณหนึ่งในสามเคยดื่มสุราในอดีต แต่ในปัจจุบันจะดื่มสุราเฉพาะโอกาสสำคัญเท่านั้น โดยมีการริเริ่มทดลองดื่มสุราเป็นครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 19 ปี สามเหตุผลหลักที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ดื่มสุราเป็นครั้งแรก คือ ดื่มเพื่อการเข้าสังคม/การสังสรรค์, อยากรทดลองดื่ม และตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวนดื่ม และเมื่อกล่าวถึงเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ในปัจจุบันยังคงมีพฤติกรรมการดื่มสุราอยู่พบว่าเกือบร้อยละ 90 ดื่มสุราเพื่อการ

เข้าสังคม/การสังสรรค์ สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดได้แก่ เบียร์ และสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมไปดื่มสุราก็คือที่ร้านอาหาร/ภัตตาคาร(ร้อยละ 60.4) และยังพบว่ามีย้อยละ 5.7 ดื่มสุราในสถานที่ทำงาน โดยส่วนมากกลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างมักจะนิยมดื่มสุรากับในช่วงเวลาเย็นของวันหลังเสร็จสิ้นจากภารกิจต่างๆแล้วและรองลงมาคือนิยมดื่มสุราเฉพาะในงานเลี้ยงสังสรรค์ เกินครึ่งของกลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่างจะชอบร่วมวงดื่มสุรากับเพื่อนที่ทำงานเดียวกัน โดยค่าใช้จ่ายสำหรับการดื่มสุราต่อครั้งเฉลี่ยประมาณ 700 บาท และจากการประเมินภาวะการติดแอลกอฮอล์ ตามแบบประเมินของกรมสุขภาพจิต พบว่ากลุ่มตำรวจตัวอย่างในปริมาณใกล้เคียงกันคือประมาณร้อยละ 38 เป็นกลุ่มที่มีระดับการดื่มมีความเสี่ยงต่ำ และเป็นกลุ่มที่ระดับการดื่มมีความเสี่ยงสูง/เสพติดแอลกอฮอล์แล้ว และประมาณร้อยละ 24 จัดอยู่ในกลุ่มที่ระดับการดื่มก่อให้เกิดอันตรายได้ และเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มต่อการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราพบว่ากลุ่มตำรวจตัวอย่างเกินครึ่งมีแนวโน้มต่อการละเมิดในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.7) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุรากับระดับการดื่มสุรา พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระดับความสัมพันธ์นั้นต่ำมาก ($\chi^2 = 10.146$, $P = .038$, $\phi = .160$) ทั้งนี้เนื่องจากโดยภาพรวมแล้วตำรวจตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

(1) จากข้อค้นพบที่ว่ากลุ่มตำรวจตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยของการเริ่มลองดื่มสุราประมาณ 19 ปี และมีอายุที่เริ่มลองดื่มสุราเป็นครั้งแรกน้อยสุดเพียง 9 ปีเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นเด็กมากๆ และในปัจจุบันก็เช่นเดียวกันยังคงพบเห็นว่ามีเด็กในสังคมจำนวนไม่น้อยที่มีพฤติกรรมดังกล่าว จึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าเหตุใดการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการศึกษาถึงประเด็นเหล่านี้อย่างจริงจังมากขึ้น

(2) จากข้อค้นพบบ่งบอกถึงกลุ่มข้าราชการตำรวจมีพฤติกรรมการดื่มที่ค่อนข้างน่าเป็นห่วงเนื่องจากพบแนวโน้มการละเมิดฯ ดังกล่าวขึ้นในกลุ่มข้าราชการตำรวจตัวอย่าง ดังนั้นควรจัดตั้งโครงการเพื่อรณรงค์การลด ละ เลิกพฤติกรรมการดื่มสุราขึ้นให้ข้าราชการตำรวจเข้าร่วมกันอย่างจริงจัง

(3) เนื่องจากการศึกษาแนวโน้มการละเมิดกฎหมาย/วินัยอันเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราในงานวิจัยนี้ได้มาเพียงทฤษฎีความคาดหวังและการให้คุณค่าของ Rotter มาใช้ ซึ่งอาจช่วยให้เข้าใจกระบวนการทางความคิดของข้าราชการตำรวจในประเด็นนี้ได้ไม่ครอบคลุมนัก การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทางความคิดอันสัมพันธ์กับพฤติกรรมของข้าราชการตำรวจในประเด็นปัญหานี้ จำเป็นต้องทำความเข้าใจเพิ่มให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการเชื่อมโยงไปกับบทบาทหน้าที่ทางสังคมของตำรวจ อัตลักษณ์แห่งตนของตำรวจ แรงจูงใจภายในของตำรวจ และวัฒนธรรมองค์กรของตำรวจ เป็นต้น ทั้งนี้โดยระเบียบวิธีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการโรคและการบาดเจ็บที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง สำนักนโยบาย
และ ยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2547). **ภาระโรคและปัจจัยเสี่ยงของประชาชน
ไทย พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: Bask Digital Co.,Ltd.
- จूरีย์ อุสาหะ และเศรณีญ์ จุฬาเสรีกุล. (2548). สถานการณ์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน
สังคมไทย. **วารสารวิชาการสาธารณสุข**, 14(1). หน้า 1-7.
- บัณฑิต ศรีไพศาล.(2549). การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย. **วารสารคลินิก**, 22
(1มกราคม 2549). 7-13
- บัณฑิต ศรีไพศาล, จุฑาภรณ์ แก้งมุงคุณ, กมลลา วัฒนาวพร, ไศภิต นาสืบ, แหวดาว พิมพ์พันธ์ดี
และกัณณพนธ์ ภักดีเศรษฐกุล.(2551). **รายงานสถานการณ์สุราปี 2551**. ศูนย์วิจัยปัญหา
สุรา กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี.
- ประสาร อิ่มสมบัติ (2536). **ปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของการกระทำผิดวินัยของข้าราชการ
ตำรวจชั้นประทวนและพลตำรวจ ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี**. ปริญญา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.
- รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม. (2550). การดื่มสุรแบบอันตรายกับปัญหาความรุนแรงใน
ครอบครัว ไทย : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมแบบจับคู่. **วารสาร
สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2550**, 52(3), 296–305.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2547). **หน่วยจัดการความรู้เพื่อความปลอดภัย**
สุนันทิพย์ ใจเหล็ก. (2546). **รายงานการวิจัยความรุนแรงในครอบครัวกับการกระทำผิดของเด็ก
และ เยาวชน**
- Davey, J. D., Obst, P. L. & Sheehan, M. C. (2001). It Goes with the Job: officers’
insights into the impact of stress and culture on alcohol consumption within
the policing occupation. **Drugs: education, prevention and policy**, 8(2)
- Hjelle, L.A. and Ziegler, D.J. (1992). **Personality Theories : Basic Assumption,
Research, and Application**. The social cognitive perspective in personality
theory : Albert Bandura and Julian Rotter. 336-385.
- Julian B. Rotter (1982). **The development and application of social learning
theory**. Social Learning and Clinical Psychology, 40-80.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610.